

Če želimo profesorji slovenščine v korak s časom in jezikom, potrebujemo gradiva (učbenike, delovne zvezke in drugo), ki naše delo pri tem podpirajo. V triletnih programih poklicnih šol delamo z občutljivimi in drugačnimi dijaki, ki jim poskušamo znanje približati na čim bolj enostaven, zanimiv, pregleden način, kar nam novi učbenik ponuja.

Pred nami je torej svež, sodoben učbenik. Razdeljen je na pet poglavij, ki dijake postopoma vodijo od osnov sporazumevanja do ustvarjanja besedila. Vsako poglavje ima več podpoglavij, ki vsebinsko zaokrožujejo snov. Začnejo se z ogrevalnimi vajami. To so večinoma zabavne besedne igre ali preprosta vprašanja, ki jih pripravljajo na sprejemanje učne snovi. Še pomembnejši vidik ogrevalnih vaj pa je sprostitvev in povezovanje. Sproščen dijak hitreje in bolje dojema učno snov, igra pa ga poveže z drugimi sošolci. To je dragoceni del učbenika, zato bi profesorjem priporočila, da jih pri svojem delu ne izpuščajo. Sledi Učimo se z vajami. Razlaga snovi je napisana preprosto, podprta z miselnimi vzorci in vajami.

Druga pomembna novost učbenika so vaje, ki napotujejo na uporabo portala Franček. Dijake tako navajamo, da učna snov ni zapisana samo v učbenikih, ampak si pri vajah pomagajo s kakovostnimi portali na spletu.

Učbenik *Slovenščina in jaz 1* prinaša nova, sodobnejša besedila. Tako kot vse so tudi besedila podvržena zobu časa in z leti zastarajo. Zastarelo besedilo ni več primerno za obravnavo snovi in dijake odvrča. V novem učbeniku se lahko veselimo dela z novimi besedili.

V sodobnem času se še posebej v starostni skupini srednješolcev (pa verjetno tudi drugod) do določene mere briše meja med pisnim knjižnim jezikom in drugimi govorjenimi zvrstmi. Profesorji imajo pomembno nalogo, da osveščajo dijake o tej razliki in učbenik v Družbenih zvrsteh jezika pomembno poudari to razliko, dopolni pa jo vaja, pri kateri dijaki iz lastnih izkušenj povedo, kdaj in kako pride do nesporazumov, če pogovorno zapisujejo besede, poglavje pa zaključi miselni vzorec.

Prvo poglavje je namenjeno sporazumevanju, že v drugem se dijakom razširja pogled na druge evropske jezike in na položaj slovenščine med njimi. Poleg preglednice oz. miselnega vzorca vseh evropskih jezikov je pomemben dodatek v učbeniku evropski zemljevid za boljšo vizualno predstavo, kje se kateri jeziki govorijo. Časovni trak z naslovnici pomembnih slovenskih besedil in knjig uvaja poglavje o nastanku in razvoju slovenskega jezika, hkrati pa snov poveže s slovenskimi pisatelji in književnostjo.

Ker jezike zapisujemo, učbenik pregledno razkriva nastanek pisav. Pisave zaključuje naloga, ki opozarja na povezavo z matematiko. Od širšega k ožjemu: sledi spoznavanje vloge slovenskega jezika v družbi in kako je, če se govorci znajdejo zunaj meja svoje države. Razveseljujejo konkretno naštetih slovenskih ustanov in časopisi naših zamejcev.

V tretjem poglavju dijaki odkrivajo jezik od najmanjših enot – glasov. Ker je to poglavje lahko za dijake zahtevno, avtorji pri razlagi za vse skupine glasov poudarjajo praktičen pomen poznavanja glasov (npr. *Sestavo zlogov moramo poznati tudi za pravilno deljenje besed.*). V učbeniku je na več mestih vključeno znotrajpredmetno povezovanje med jezikovnim in književnim poukom. Izbira Gregorčičeve Soči in Prešernovega Povodnega moža je v poglavju o naglaševanju zelo smiselna, saj so dijaki pesmi slišali in spoznavali že v osnovni šoli, kar olajša razumevanje naglasov. Poglavje se smiselno zaključi s podpoglavjem Govorno nastopanje.

V četrtem poglavju dijaki opazujejo že večje enote jezika – besede in pomenska razmerja med njimi. Najprej z vajami utrjujejo vedenje o enopomenskih in večpomenskih besedah. Pomenska razmerja nadalje spoznavajo s pomočjo izhodiščnega besedila. Vaje se nanašajo na izhodiščno besedilo, kar dijaka navaja na podrobnejše opazovanje besedila, saj se mora večkrat k njemu vrniti. Poglavje o besedah se zaključi s podpoglavjem o pravilnem zapisovanju besed oz. o uporabi velike začetnice. Primerna se mi zdi sprememba poimenovanja krajevna in nekrajevna imena, ki je jasnejša od naselbinska in nenaselbinska imena.

Zadnje, peto poglavje utrjuje spoznanje in zavedanje o različnih vrstah besedil.

Učbenik *Slovenščina in jaz 1* je skladen s katalogom znanja, sodobnimi spoznanji stroke, upošteva smernice sodobne didaktike poučevanja slovenščine in je primeren za starost in izobraževalni program dijakov, ki jim je namenjen.

28. 2. 2022

Vera Šeško, prof. slovenščine